

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrť leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrť leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 5. februvarija 1890.

Obseg: Ali naj rode novo vsajena drevesa v prvem letu? — Črtica o kmetovalčevem izobraževanju. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Ali naj rode novo vsajena drevesa v prvem letu?

Določen odgovor na to vprašanje dati je zato težavno, ker se je ozirati na starost, na ukoreninjenje, na podlogo, na obliko, na čas saditve in na kakovost zemlje. V obče je to vprašanje zanikati. Kakor hitro misliš, da presajeno drevo ne bode krepko pognalo, pa mu ne smeš dati roditi; to velja posebno za hruške na divji podlogi. Izkušeno je, da se to drevje nerajše prime nego drevje na kutni. Staremu in močnejšemu drevju tudi ne daj roditi prvo leto po presaditvi, ker ni še proti nadzemeljskim delom svojim dovolj krepko, da bi nove korenine delalo. Kadar je bilo drevo vsajeno zgodaj v dobro, rodno zemljo, kadar so mu podzemeljski deli v ravnotežji z nadzemeljskimi, kadar je zdravo in krepko, tedaj ne škodi nič, ako daš zoreti nekaterim plodom, to je na vsaki veji največ po dvema. Ako zapaziš pozneje, da drevo ni naredilo poganjkov, pa odstrani vse plodove. Če sadjarju sploh nič ni do prvih plodov, in tudi rado-veden ni, onda je bolje, da ne da roditi novo vsajenemu drevesu, ker rod vedno slabi, in drevo požene prihodnje leto tem slabše, kolikor več je rodilo. Ako ne mislimo drevju roditi dati, zatremo mu uže cvetje. Tudi cvetje porabi za razvoj obilo redilnih snovi, katere lahko prihraniš za lesno rast. Priporočeno je toraj le one cvetne pope puščati, ki podaljšujejo rodne mladike. Ako pa vendar želiš dobiti nekaj plodov, pa pusti le toliko cvetnih popov, kolikor želiš plodov. Če ima drevo posamezne nadzemeljske dele, ki so v razmerji z drugimi premočnimi, naj prej le ti rodijo. N. Gaucher.

Črtica o kmetovalčevem izobraževanju.

II.

Kmetovalec je prirodi gospod in hlapec. Sicer sam del prirode vlada ji nekoliko vsled duševnih svojih zmožnosti, nekoliko pa jej mora služiti, ker njenih pojavov ne more uravnavati po svoji volji. Naloga njegova je, da prideluje to, kar človek potrebuje, da torej prideluje raznih rastlin in vzgaja živali, koje ali naravnost uživamo, ali pa nam služijo, da iz njih ali pa ž njihovo pomočjo izgotavljamo užitno in naravnost uporabno blago. Kmetovalec pretvarja s pomočjo rastlinskega življenja neužitne snovi iz zemlje in zraka v užitne in porabne. Zemlja in zrak redita rastlino, rastlina žival, človek pa uživa rastline in živali. Živali in rastline razpadejo, izpolnivši svoj namen, zopet v prvotne snovi, izpremene se v zemljo in pline, nahajajoče se v zraku, ter služijo novemu naraščanju v živež. Tako se vrši v prirodi presnova v brezkončnem kolobarji po vedno enaki razvrstitvi, različnost kazoč le vsled vnanjih vzrokov in pospešujočih ali ovirajočih vplivov. Zakoni, katere je dal stvarnik prirodi svoji, povzročujejo prikazni, ki so se nekdanjim narodom poganjskim zdele tako veličastne in skrivnostne, da so jih oboževali.

Našli smo kmetovalčevo področje v prirodi ter izpoznali, da je njegov uspeh odvisen od pravilnega ukoriščevanja prirodnih sil, in da pridelki niso nič drugega nego novi stvori stare prirode, nastavši vsled vpliva raznih prirodnih sil. Jasno je toraj, kako važno je, da kmetovalec vsestranski pozna prirodo. Poznati mora prvotno snov, poznati preosnovo, pa tudi nove stvore, njih bistvo, naravo in uporabnost, ako hoče postati kmetovalec v pravem pomenu besede, ako hoče biti prirodi tudi gospod, a ne le hlapec. Le ako prirodo in njene zakone pozna, okoristiti se jih more popolnoma. Kdor